

EPMÜ KESKKONNAKAITSE INSTITUUT

**SELISOO LOODUSKAITSEALA KAITSE-
EESKIRJA EELNÕU (2003) EKSPERTARVAMUS**

Eva-Liis Tuvi

**Tartu
2003**

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Kaitseala moodustamise vajadus ja kaitseala põhieesmärgid	3
2. Tsoneeringu otstarbekus	3
3. Välispiiri ja vööndipiiride otstarbekus lähtuvalt looduskaitsealistest väärtustest, maaüksuste piiridest ja looduses eristatavatest kontuuridest.	3
1. Looduskaitsealised väärtused	3
2. Maaüksuse piirid.....	4
3. Looduses eristatav piir	4
4. Piirangute vastavus kehtivatele õigusaktidele.....	4
5. Üldised töö käigus ilmnunud märkused	4
Kokkuvõte.....	5

Sissejuhatus

Käesolev ekspertarvamus on koostatud vastavalt Ida-Virumaa Keskkonnateenistuse tellimusele. Selisoo looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu valmis 2003. aastal ning eelnõu koostajaks on Roland Müür. Ekspertarvamus Selisoo looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõule koostati kolmes eksemplaris.

Ekspertarvamuse koostamisel (piirikirjeldused) kasutati Maa-ameti avalikku teenust (www.maaamet.ee).

1. Kaitseala moodustamise vajadus ja kaitseala põhieesmärgid

Ida-Virumaal Mäetaguse vallas asuv Seli soo on Muraka soostiku jätk, mille omapäraks on laugasterohkus. Suurimaks laukaks on Seli Suurlaugas, tuntud ka Seli järve nime all. Sood ümbritsevad metsad on püsielupaigaks ja ka mänguplatsiks II kategooria kaitsealusele liigile, metsisele (*Tetro urogallus*). Lisaks tuleb märkida õppe/matkaraja olemasolu soos, mis kogub populaarsust, ning märkimisväärsed marjaressurssi. Rajatud vaatetorn Suurlauka ääres, vee äravoolu takistamine ning ala vastavus linnuhoiuala kriteeriumitele lubavad eeldada nimetatud soo kujunemist arvestatavaks ornitoloogiliseks objektiks.

Kaitseala põhieesmärk hõlmab endas sookoosluste, seda ümbritsevate metsaalade ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.

2. Tsoneeringu otstarbekus

Tsoneeringu otstarbekuse kohta eksperdil märkusi pole. Selisoo looduskaitseala on tsoneeritud kaheks sihtkaitsevööndiks. Soomassiiv paikneb looduslikus sihtkaitsevööndis ning ümbritsevad metsaalad hooldatavas sihtkaitsevööndis, mis võimaldab vajaduse korral kaitsealuste liikide elupaigatingimusi parandada.

3. Välispiiri ja vööndipiiride otstarbekus lähtuvalt looduskaitsealastest väärtustest, maaüksuste piiridest ja looduses eristatavatest kontuuridest.

1. Looduskaitsealised väärtused

Enamasti nõustub ekspert eeskirja eelnõus esitatud välispiiri ning vööndipiiridega. Küll aga ei saa lugeda põhjendatuks eramaa – Allika II maaüksuse (49802:003:0004) kaasamist kaitsealasse. Hoolimata sellest, et piirikirjeldus koostati 1995. aasta

metsakorralduse ning põhikaardi alusel, tuleks eramaade kaasamine vajadusel kindlasti ära märkida. Nimetatud maaüksusel on teostatud mõned aastad tagasi lageraie ning maaüksuse piires pole erilisi loodusväärtusi, mis vajaksid tingimata kaitseala.

2. Maaüksuse piirid

Piirikirjelduste muudatuste juures lähtuti mõnes kohas parema õigestimõistmise huvides maaüksuste piiridest, mitte kunagistest metskonnakvartalite piiridest. Nimelt ei ühti kvartali- ja maaüksuse (metskondade maatükid) igal pool (nt MT kvartal 201). Samuti märgiti ära seni selgusetu maa olemasolu metskonna kvartalites, kuna hetkel ei ole teada, mis sellisest maast edasi saab (nt II kvartalid 39, 40, 48, 49).

3. Looduses eristatav piir

Paaris kohas tehti muudatused piirikirjeldusse, kus eelistati looduses kergemini märgatavat orientiiri ning teatavat loogilisust – kraavi kvartalipiirile (nt MT kvartalis 206 kulges kaitseala välispiir piki kraavi mitte piki metskonna kvartalipiiri jättes ca meetri kaitsealust maad teisele poole kraavi).

Samuti muudeti välispiirikirjeldust II kvartalis 43, kus piir järgib mõttelist sirgjoont ja kraavi, jättes ära kraavi käänukoha (väljasopistuse sirgjoonest).

4. Piirangute vastavus kehtivatele õigusaktidele

2. peatükk, Kaitseala kaitsekord, § 8 lg 3

Tulenevalt Keskkonnamõju hindamise ja keskkonna auditeerimise seadusest (RT I 2000, 54, 348; 2002, 61, 375; 63, 387; 90, 521) **tuleb ekspertiisiakt asendada sõnadega heakskiidetud aruanne.**

5. Üldised töö käigus ilmnenu märgused

Selisoa looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõus esines mõningal määral trükivigu ning mõningaid teisi kiirustamise ilminguid (looduslik sihtkaitsevöönd kuulus osaliselt ja samaaegselt ka hooldatavasse sihtkaitsevööndisse). Samas ei vähenda nimetatud märgused tehtud töö väärtust.

Kokkuvõte

Selisoo looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu on koostatud asjatundlikult, aga esineb üksikuid faktivigu. Piirikirjeldused olid looduses suuresti jälgitavad, mõnedel piirimuudatustel on eespool peatatud ning ekspertarvamuse lisana esitatakse eksperdipoolne nägemus Selisoo looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõust.

Täiendavalt lisatakse, et kaitse-eeskirja lõplikul vormistamisel tuleb arvestada võimalikult uute maakatastriandmetega (hetkel selguseta maa) ning kehtivate õigusaktidega.

Selisoo looduskaitseala kaitse-eeskiri¹

Vabariigi Valitsuse a määrus nr.

Määrus¹ kehtestatakse «[Kaitstavate loodusobjektide seaduse](#)» (RT I 1994, 46, 773; 2002, 6, 21; 53, 336; 61, 375; 63, 387; 99, 579) paragrahvi 5 lõigete 2 ja 4 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

- (1) Seli soo looduskaitseala (edaspidi *kaitseala*) võetakse kaitse alla looduslike sookoosluste, väärtuslike metsaalade ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitseks.
- (2) Kaitseala maa-ala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks sihtkaitsevööndiks.
- (3) Kaitseala ja selle vööndite piirid kantakse maakatastrisse ja keskkonnaregistrisse.

§ 2. Kaitseala piir

(1) Kaitseala piir (edaspidi piir) kulgeb Ida-Virumaa Mäetaguse valla Mäetaguse metskonna kvartali MT 197 loodenurgast mööda kvartali põhjapiiri kuni eraldise 4 põhjanurgast kagusse suunduva kraavini; edasi mööda kraavi kvartali MT 197 idapiirini ja mööda nimetatud kvartali idapiiri lõunasse kuni kvartali MT 202 loodenurgani; sealt mööda kvartali MT 202 põhjapiiri kuni ristuva teeni ning piki nimetatud tee läänepoolset serva kuni ristumiseni kvartali MT 202 piiriga ning mööda seda ning kvartali 204 kirdepiiri nimetatud kvartalit läbiva kraavini; edasi piki kraavi kvartali MT 206 põhjapiirini ning mööda seda põhjapiiri idasse kuni lõunasse suunduva kraavini; seejärel piki kraavi ja kvartalite MT 206 ja MT 205 lõunapiiri kuni kvartali MT 201 idapiirini ja mööda seda kuni nimetatud kvartali kagunurgani; seejärel nimetatud kvartali kagunurgast piki mõttelist sirget ja kraavi kuni II kvartali 42 idapiirini, edasi pikki ida- ja lõunapiiri II kvartali 52 kirdenurgani. Piir jätkub mööda II kvartali 52 ida- ja lõunapiiri, II kvartali 51, 50 ja 49 lõunapiiri kuni Pärnasaare-Metsküla teeni, seejärel piki teemaa kirdeserva (kaasates ka II kvartalites 48, 49 ja 39 hetkel selguseta maa) kvartali II 35 edelanurgani ja piki kvartali II 35 läänepiiri ja Mäetaguse metskonna kvartali MT 201 läänepiiri kuni Allika II maaüksuse (49802:003:0004) idapiirini, seejärel mööda Allika II maaüksuse ida- ja põhjapiiri ning Mäetaguse metskonna maatüki nr 26 (49802:003:0160) läänepiiri ja MT 197 läänepiiri kvartali MT 197 loodenurgani.

(2) Kaitseala välispiiri ja selle vööndite piiride kirjeldus on koostatud Eesti Põhikaardi (möötkava 1:10 000) ja OÜ Eesti Metsakorralduskeskuse poolt koostatud Mäetaguse ja Iisaku metskonna 1995 aasta puistuplanšetide (möötkava 1:10 000) ning Maa-ameti andmete (seisuga 1. detsember 2003, www.maaamet.ee) alusel.

§ 3. Kaitseala valitseja

«[Kaitstavate loodusobjektide seaduse](#)» paragrahvi 6 lõike 3 alusel on kaitseala valitseja Keskkonnaministeeriumi Ida-Virumaa keskkonnateenistus.

2. peatükk

KAITSEALA KAITSEKORD

§ 4. Lubatud tegevus

(1) Kaitsealal on lubatud:

- 1) Viibida ning korjata marju ja seeni kogu kaitseala maa-alal, välja arvatud paragrahv 11 sätestatud juhul.
- 2) Telkimine ja lõkke tegemine kaitsealal üksnes kaitseala valitseja poolt selleks ettenähtud ja vastavalt tähistatud paikades.
- 3) Kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul.
- 4) Tootmisega mitteseotud ehitiste rajamine ja nende hooldustööd, kaitsealal paikneva kinnistu või kaitseala tarbeks.
- 5) Ulukite arvukuse reguleerimine kaitseala valitseja nõusolekul.
- 6) Jalgrattaga sõitmine teedel ja radadel ning mootor- ja maastikusõidukitega liiklemine ja parkimine selleks ettenähtud teedel ja parklates.

(2) Kaitseala piires kooskõlastatakse kaitseala valitsejaga:

- 1) katastriüksuse kõlvikute piiride muutmine;
- 2) maakorralduskava enne selle kinnitamist;
- 3) metsamajandamiskava enne selle väljastamist metsaomanikule;
- 4) detail- ja üldplaneering enne nende «Planeerimisseaduse» (RT I 2002, 99, 579) kohast vastuvõtmist;
- 5) projekteerimistingimused ja ehitusprojekt enne ehitusele ehitusloa andmist.

§ 5. Keelatud tegevus

Keelatud on jalgrattaga sõitmine väljaspool teid ja radu ning mootorsõidukitega ja maastikusõidukitega liiklemine ja parkimine väljaspool selleks ettenähtud teid ja parklaid, välja arvatud järelevalve-, teadus- ja päästetöödel ning käesoleva kaitse-eeskirjaga lubatud töödel.

§ 6. Teadusalased välitööd

Teadusalaseid välitööd tehakse kaitsealal [«Kaitstavate loodusobjektide seaduse»](#) paragrahvis 25 sätestatud korra alusel.

§ 7. Üksikobjekti kaitse

Kaitsealal paikneva üksiku loodusobjekti kaitset korraldatakse «Kaitstavate loodusobjektide seaduse» § 5 lõike 5 kohase kaitse-eeskirja alusel.

§ 8. Tegevuse kooskõlastamine

- (1) Kaitseala valitseja nõusoleku saamiseks käesolevas määruses ettenähtud juhtudel peab vastava loa taotleja või projekti või kava kooskõlastuse taotleja esitama kaitseala valitsejale kirjaliku taotluse.
- (2) Kaitseala valitseja vastab taotlusele kirjaliku nõusoleku ja vajaduse korral omapoolsete tingimuste esitamisega või motiveeritud keeldumisega nii taotlejale kui ka vastava loa andjale hiljemalt ühe kuu jooksul pärast taotluse saamist.
- (3) Keskkonnamõju hindamise vajaduse korral on kaitseala valitsejal õigus taotlusele vastamist edasi lükata kuni heakskiidetud aruande saamiseni, teavitades sellest nii nõusoleku taotlejat kui ka loa andjat.
- (4) Kaitseala valitseja vaatab metsaraie taotluse läbi ja tulenevalt koosluse liigilise ning vanuselise mitmekesisuse säilitamise eesmärgist annab oma kirjaliku nõusoleku ja vajadusel omapoolsed tingimused või esitab motiveeritud keeldumise kümne päeva jooksul pärast taotluse saamist.

§ 9. Kaitseala piires asuva kinnisasja võõrandamine

«[Vabariigi Valitsuse seaduse](#)» (RT I 1995, 94, 1628; 1996, 49, 953; 88, 1560; 1997, 29, 447; 40, 622; 52, 833; 73, 1200; 81, 1361 ja 1362; 87, 1468; 1998, 28, 356; 36/37, 552; 40, 614; 107, 1762; 111, 1833; 1999, 10, 155; 16, 271 ja 274; 27, 391; 29, 398 ja 401; 58, 608; 95, 843 ja 845; 2000, 49, 302; 51, 319 ja 320; 54, 352; 58, 378) paragrahvi 44 lõike 2 alusel on kaitseala piires asuva kinnisasja võõrandamisel riigi esindajaks ostueesõiguse teostamisel keskkonnaminister, kellele teatatakse kinnisasja võõrandamisest «[Asjaõigusseaduses](#)» sätestatud korras.

3. peatükk

SIHTKAITSEVÖÖND

§ 10. Vööndi kirjeldus

(1) Kaitsealal koosneb 2 sihtkaitsevööndist:

- 1) Mõtuse sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad Mäetaguse metskonna kvartalite MT 202, MT 204 ja MT 206 kaitsealale jäävad osad ning kvartalid MT 203 ja MT 205. Lisaks Iisaku metskonna kvartalite II 39, II 48 ja II 49 kaitsealale jäävad osad (hetkel selguseta maa) ning kvartalid II 35, II 40(hõlmates ka hetkel selguseta maa), II 50, II 51 ja II 52.
- 2) Kõrve sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad Mäetaguse metskonna kvartali MT 197 ja MT kvartali 201 kaitsealale jääv osa, lisaks Iisaku metskonna kvartalid II 41 ja II 42 ning kvartali II 43 kaitsealale jääv osa.

§ 11. Keelatud tegevus

Keelatud on viibida Mõtuse sihtkaitsevööndis 01. veebruarist 30. maini.

§ 10. Lubatud tegevus

- (1) Mõtuse sihtkaitsevööndis hooldustööd poollooduslike koosluste ilme ja liigilise koosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks;
- (2) Mõtuse sihtkaitsevööndis teede ja liinirajatiste hooldustööd;
- (3) Mõtuse sihtkaitsevööndis metsakoosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile.

§ 11. Vööndi kaitse-eesmärk

Vööndi kaitse-eesmärk on:

Kõrve sihtkaitsevööndis – ökosüsteemi arengu tagamine üksnes loodusliku protsessina;

Mõtuse sihtkaitsevööndis – elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

¹ Määruses on arvestatud Euroopa Ühenduste Nõukogu direktiivide 92/43/EMÜ (EÜT L 206, 21.05.1992) ja 79/409/EMÜ (EÜT L 103, 2.04.1979) nõudeid.

Peaminister

Keskkonnaminister

Riigisekretär